

- ชื่อเรื่องการวิจัย** : การบริหารจัดการกระบวนการเรียนรู้อาชีพช่างปั้นดินเผาโดยใช้แบบจำลอง
เป็นฐานการเรียนรู้ร่วมกับคู่มือการเรียนรู้สำหรับประชาชนในอำเภอคีรีมาศ
จังหวัดสุโขทัย
- ผู้วิจัย** : นางริสา วัฒนะรัตน์
- ปีที่ทำวิจัย** : 2566 - 2567
- ที่ปรึกษาการวิจัย** : ดร.ศรีโสภณ มีเจริญ และนายอนณ วรจิตต์

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการกระบวนการเรียนรู้อาชีพช่างปั้นดินเผาโดยใช้แบบจำลอง เป็นฐานการเรียนรู้ร่วมกับคู่มือการเรียนรู้สำหรับประชาชน ในอำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัยมี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพร้อมของสถานศึกษาในการจัดทำแบบจำลองเป็นฐานในการจัด กระบวนการเรียนรู้อาชีพช่างปั้นดินเผา ศึกษาความต้องการของผู้เรียนในการเข้าร่วมการจัด กระบวนการเรียนรู้อาชีพช่างปั้นดินเผาของสถานศึกษา ศึกษากระบวนการสร้างแบบจำลองเป็นฐานใน การจัดกระบวนการเรียนรู้อาชีพช่างปั้นดินเผาและการจัดทำคู่มือการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ศึกษาการ ปฏิบัติการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบจำลองเป็นฐานอาชีพช่างปั้นดินเผาและการใช้คู่มือการเรียนรู้ ของสถานศึกษาและเพื่อประเมินผลของการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบจำลองเป็นฐานอาชีพช่างปั้น ดินเผาที่เกิดกับ ผู้เรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา สถานศึกษา และชุมชน โดยใช้วิธีวิจัยเชิง ปฏิบัติการ (Action Research) 4 ขั้นตอนคือ ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติตามแผน ขั้นสังเกตและขั้น สะท้อนผลการปฏิบัติ ประชากร 1) ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการ เรียนรู้ระดับอำเภอคีรีมาศ จำนวน 18 คน เป็นกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ทำการศึกษาความพร้อมของ สถานศึกษาในการจัดทำแบบจำลองเป็นฐานการเรียนรู้อาชีพช่างปั้นดินเผา โดยการใช้แบบสอบถาม ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าร้อยละในการวิเคราะห์ข้อมูลและสอบถามความพร้อมของ สถานศึกษาที่มีต่อการจัดทำแบบจำลองเป็นฐานในการจัดกระบวนการเรียนรู้อาชีพช่างปั้นดินเผาเป็น แบบประมาณค่า 5 ระดับ ทำการวิเคราะห์ความพร้อมด้วยค่าเฉลี่ยประชากร (μ) และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐานของประชากร (σ) 2) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนจำนวน 150 คน ที่ใช้ ทำการศึกษาความต้องการการเรียนรู้อาชีพช่างปั้นดินเผาโดยใช้แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถามใช้ค่าร้อยละในการวิเคราะห์ข้อมูลและสอบถามความต้องการของผู้เรียนที่มีต่อการจัด กระบวนการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองเป็นฐานอาชีพช่างปั้นดินเผาเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 3) การศึกษาความเหมาะสมของ แบบจำลอง ประชากรที่ใช้ทำการศึกษาได้แก่ผู้เชี่ยวชาญในอาชีพการทำเครื่องปั้นดินเผาจำนวน 5 คน

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยประชากร (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานประชากร (σ) โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสม 5 ระดับ 4) การศึกษาประสิทธิภาพของแบบจำลอง ประชากรที่ใช้ทำการศึกษาได้แก่ ลูกจ้างที่ทำอาชีพช่างปั้นดินเผาไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 15 คน ทดลองปฏิบัติจริงตามฐานการเรียนรู้ทั้ง 3 ฐาน เพื่อทดสอบความพร้อมของฐานการเรียนรู้ อุปกรณ์ เครื่องมือการทำงาน และทำการศึกษาประสิทธิภาพของแบบจำลอง เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยใช้แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) 5) การประเมินความเหมาะสมของคู่มือสำหรับผู้เรียน ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาอื่นที่ไม่อยู่ในพื้นที่ในทำการวิจัยจำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือ โดยสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ค่าร้อยละ และประเมินความเหมาะสมของคู่มือโดยใช้แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6) การจัดการกระบวนการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองเป็นฐานอาชีพช่างปั้นดินเผา ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เรียนจำนวน 45 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 15 คน เพื่อใช้ทำการวิจัยตามแนวทางการวิจัยเชิงปฏิบัติการจำนวน 3 รอบ ๆ ละ 15 คน จัดกระบวนการเรียนรู้ตามแบบจำลองและทำการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงจากชิ้นงานของผู้เรียน ประเมินชิ้นงานจากการฝึกปฏิบัติโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบ Rubric Scoring 7) การประเมินพฤติกรรมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของวิทยากรและพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบ Rubric Scoring 8) การทดสอบความรู้ของผู้เรียนที่มีต่อการทำเครื่องปั้นดินเผาโดยใช้แบบทดสอบจำนวน 20 ข้อ ทำการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 9) การประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองเป็นอาชีพช่างปั้นดินเผา โดยใช้แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปใช้ค่าร้อยละทำการวิเคราะห์ข้อมูล และการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนโดยใช้แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและ 10) ประเมินผลการจัดการกระบวนการเรียนรู้ด้วยการใช้ตารางเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน ตารางเปรียบเทียบคะแนนการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนรอบที่ 1 รอบที่ 2 และรอบที่ 3

ผลการวิจัยพบว่า

1. สถานศึกษามีความพร้อมในการจัดทำแบบจำลองการเรียนรู้เป็นฐานอาชีพช่างปั้นดินเผาในภาพรวมมีความพร้อมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu=4.64$, $\sigma=0.54$)
2. ความต้องการของผู้เรียนที่มีต่ออาชีพช่างปั้นดินเผาในภาพรวมมีความต้องการอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.18$, $SD= 0.43$)

3. ผลของกระบวนการสร้างแบบจำลองและคู่มือการเรียนรู้ พบว่ามีการสรรหาเครื่องมือและอุปกรณ์การทำเครื่องปั้นดินเผา การนำเครื่องมือและอุปกรณ์มาจัดทำฐานการเรียนรู้ ฐานการเตรียมดิน ฐานการปั้นขึ้นรูปและฐานการทำเตาและการเผาเครื่องปั้น การประเมินความเหมาะสมของแบบจำลองตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu=4.92$, $\sigma=0.38$) และการประเมินประสิทธิภาพของแบบจำลองเครื่องมือและอุปกรณ์การจัดกระบวนการเรียนรู้ ในภาพรวมมีประสิทธิภาพในระดับ มากที่สุด ($\mu=4.79$, $\sigma=0.40$) ส่วนกระบวนการจัดทำคู่มือการเรียนรู้โดยการรวบรวมเนื้อหา ประวัติความเป็นมาของการทำเครื่องปั้นดินเผายุคโบราณ กระบวนการทำเครื่องปั้นดินเผา การออกแบบผลิตภัณฑ์ การประกอบธุรกิจเบื้องต้นและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และการประเมินความเหมาะสมของคู่มือในภาพรวมคู่มือมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มาก ($\mu=4.36$, $\sigma=0.81$)

4. ผลของการปฏิบัติการจัดกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน รอบที่ 1 รอบที่ 2 และรอบที่ 3 พบว่า คะแนนรวมเรื่องการเตรียมดินรอบที่ 1 ได้ 275 คะแนน รอบที่ 2 ได้ 277 คะแนน และรอบที่ 3 ได้ 280 คะแนน คะแนนรวมเรื่องการตีขึ้นรูป รอบที่ 1 ผู้เรียนได้คะแนน 321 คะแนน รอบที่ 2 ได้ 364 คะแนน และรอบที่ 3 ได้ 375 คะแนน คะแนนรวมเรื่อง การปั้นรูปลอยตัว รอบที่ 1 ผู้เรียนได้ 159 คะแนน รอบที่ 2 ได้ 205 คะแนน และรอบที่ 3 ได้ 241 คะแนน คะแนนรวมเรื่อง การขึ้นรูปด้วยแป้นหมุน รอบที่ 1 ผู้เรียนได้คะแนน 304 คะแนน รอบที่ 2 ได้ 323 คะแนน และรอบที่ 3 ได้ 348 คะแนน คะแนนรวมเรื่อง การหล่อแบบพิมพ์ รอบที่ 1 ผู้เรียนได้ 223 คะแนน รอบที่ 2 ได้ 242 คะแนน และรอบที่ 3 ได้ 251 คะแนน คะแนนรวมการทำเตาเผาและการเผา รอบที่ 1 ผู้เรียนได้ 185 คะแนน รอบที่ 2 ได้ 193 คะแนน และรอบที่ 3 ได้ 203 คะแนน ผู้เรียนมีการพัฒนาขึ้นเป็นลำดับเป็นผลมาจากการพัฒนาแผนจัดการเรียนรู้ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยการเพิ่มวิทยากรที่เลี้ยงในการช่วยเหลือดูแลผู้เรียนการถ่ายทอดความรู้ในกลุ่มวิทยากร ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดกระบวนการเรียนรู้ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้มีคะแนนในภาพรวมผ่านตามเกณฑ์และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ ผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองเป็นฐานอาชีพช่างปั้นดินเผาและคู่มือการเรียนรู้มีระดับความสามารถในการทำเครื่องปั้นดินเผาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแบบจำลองเป็นฐานอาชีพช่างปั้นดินเผา รอบที่ 1 พบว่า ในภาพรวมผู้เรียนมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ($\mu=4.72$, $\sigma=0.87$) รอบที่ 2 พบว่า ในภาพรวมผู้เรียนมีความพึงพอใจระดับ มากที่สุด ($\mu=4.76$, $\sigma=0.87$) และรอบที่ 3 พบว่า ในภาพรวมผู้เรียนมีความพึงพอใจระดับ มากที่สุด ($\mu=4.80$, $\sigma=0.88$)

5. ผลการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบจำลองเป็นฐานอาชีพช่างปั้นดินเผา ผลที่เกิดกับผู้เรียน ผลที่เกิดกับครูและบุคลากรทางการศึกษา ผลที่เกิดกับสถานศึกษาและผลที่เกิดกับชุมชน

5.1 ผลที่เกิดกับผู้เรียน ผู้เรียนได้รับการทดสอบความรู้ก่อนและหลังเรียนเพื่อให้เห็นถึงพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งผลของการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนทั้ง 3 รอบ ผู้เรียนมีคะแนนเพิ่มสูงขึ้นเป็นลำดับ ผู้เรียนได้รับการตอบสนองความต้องการที่จะเรียนรู้การทำเครื่องปั้นดินเผาจากการสำรวจความต้องการทั้ง 3 ด้านในระดับมาก ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้การทำเครื่องปั้นดินเผาจากการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงที่ไม่เน้นทักษะทางวิชาการ แต่เน้นทักษะการปฏิบัติและการแสดงออกซึ่งชิ้นงานที่ผู้เรียนได้ทำขึ้น ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งผลการวัดความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ถึง มากที่สุด โดยเฉพาะความพึงพอใจที่มีต่อแบบจำลองและคู่มือการเรียนรู้มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากที่สุดทุกด้าน แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนยอมรับและสนับสนุนแบบจำลองการเรียนรู้สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้

5.2 ผลที่เกิดกับครูและบุคลากรทางการศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาเกิดการเรียนรู้การทำงานร่วมกับชุมชน เกิดการเรียนรู้การจัดทำแผนจัดกระบวนการเรียนรู้ เพราะแผนจัดกระบวนการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อครู แผนจัดกระบวนการเรียนรู้ทำให้ครูเกิดความมั่นใจในการสอนอย่างเป็นลำดับขั้นตอน เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินตามสภาพจริงและการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบ Rubric Scoring เป็นการประเมินที่กระทำไปพร้อมกันกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ เกิดการเรียนรู้การทำงานเป็นทีมที่ต้องมีการแบ่งงานกันทำต้องร่วมคิด ร่วมใจร่วมทำ ให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์ ตามนโยบายของสถานศึกษา

5.3 ผลที่เกิดกับสถานศึกษา เกิดการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน สถานศึกษาเป็นที่ยอมรับของชุมชน สถานศึกษามีโอกาสได้พัฒนาบุคลากรในการจัดกระบวนการเรียนรู้ บุคลากรของสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการใช้แบบจำลองเป็นฐานในการจัดกระบวนการเรียนรู้ สถานศึกษามีโอกาสจัดทำและพัฒนาแผนจัดกระบวนการเรียนรู้ที่นอกเหนือจากหลักสูตรของสถานศึกษา เป็นหลักสูตรของชุมชนที่มีมาอย่างยาวนาน เนื้อหาการเรียนรู้และวิธีการจัดการเรียนรู้ทำไปพร้อมกับการปฏิบัติงาน ไม่มีแผนจัดการเรียนรู้ที่เป็นลายลักษณ์อักษรมาก่อน ไม่มีกำหนดระยะเวลาสอน ไม่มีการวัดและประเมินผลที่ออกมาในรูปของคะแนน การจัดทำแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้อาชีพช่างปั้นดินเผาจึงเป็นการกำหนดทิศทางการเรียนรู้ให้ชัดเจนผู้เรียนสามารถนำไปประกอบอาชีพได้

5.4 ผลที่เกิดกับชุมชน ชุมชนมีแหล่งเรียนรู้อาชีพการทำเครื่องปั้นดินเผาที่เป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชน คนในชุมชนสามารถเข้ามาใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านอาชีพ เป็นแหล่งสนับสนุนให้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับคนในชุมชนและนอกชุมชนในการเป็นแหล่งศึกษาดูงานให้คนในชุมชนเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง